

POSTANOWIENIE

Dnia 13 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie ze skargi powódki
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego w L.
z dnia 14 listopada 2018 r., sygn. akt II Ca (...),
w sprawie z powództwa E. M.
przeciwko A. K.
o zniesienie służebności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 13 lipca 2020 r.,

- 1. odrzuca skargę;**
- 2. oddala wniosek A. K. o zasądzenie kosztów postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

Skarżąca E. M. wniosła - na podstawie art. 424¹ § 1 k.p.c. - o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 14 listopada 2018 r., sygn. akt II Ca (...), wydanego w sprawie o zniesienie służebności.

W uzasadnieniu powołała się na naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 232 w zw. z art. 227 k.p.c., polegające na przyjęciu, że nie zaistniały okoliczności wskazujące, iż prawo rzeczowe, jakim jest służebność osobista mieszkania, stało się dla pozwanego zbędne, a naruszenie przez pozwanego granic przysługujących

uprawnień z tytułu służebności nie miało znaczenia w rozumieniu art. 295 w zw. z art. 297 k.c. i zasad współżycia społecznego, gdy faktycznie pozwany w tym mieszkaniu nigdy nie mieszkał, uczynił z niego stałe źródło dochodu, poświadczył nieprawdę w umowie najmu i uniemożliwił powódce jako właścicielce dostępu do lokalu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku jest nadzwyczajnym środkiem prawnym pozwalającym na zakwestionowanie orzeczeń, których wydanie stało się źródłem szkody, a które równocześnie pozostają w oczywisty i rażący sposób sprzeczne z prawem. Podstawę uwzględnienia skargi może stanowić wadliwość orzeczenia o zasadniczym i ewidentnym charakterze, nie zaś każdy, nawet marginalny czy wątpliwy, wypadek jego sprzeczności z prawem (zob. np. postanowienia SN: z dnia 23 października 2014 r., V CNP 15/14, niepubl. i z dnia 16 czerwca 2015 r., IV CNP 72/14, niepubl.). Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku posiada ściśle określony cel - służy uzyskaniu prejudykatu (w rozumieniu art. 417¹ § 2 k.c.), niezbędnego do dochodzenia odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa w odrębnym postępowaniu.

Zarysowana powyżej szczególna funkcja omawianej skargi w polskim systemie prawa determinuje postrzeganie tego środka zaskarżenia jako środka prawnego o ściśle sformalizowanym charakterze. Wiąże się to z kreowaniem po stronie skarżącego obowiązku ścisłego wykazania przesłanek dopuszczalności skargi, określonych w art. 424¹ § 1 k.p.c., oraz spełnienia wymagań skargi wyróżnionych w art. 424⁵ § 1 k.p.c. Skarga o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem powinna zatem zawierać oznaczenie orzeczenia, od którego została wniesiona, ze wskazaniem, w jakiej części zostało ono zaskarżone, przytoczenie jej podstaw i ich uzasadnienie, wskazanie przepisu prawa, z którym orzeczenie to jest niezgodne, uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy, wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe oraz wniosek o stwierdzenie niezgodności

orzeczenia z prawem. Zachowanie tych wymagań konstrukcyjnych skargi podlega przy tym badaniu przez Sąd Najwyższy przy wniesieniu skargi, zaś uchybienie tym wymaganiom nie podlega sanowaniu i skutkuje odrzuceniem skargi *a limine* (art. 424⁸ § 1 k.p.c.).

Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie wyjaśnił jednocześnie, że powyższe wymagania konstrukcyjne powinny być spełnione w sposób kumulatywny, a nadto że każde z nich ma charakter samoistny i powinno być spełnione samodzielnie, niezależnie od innych (zob. m.in. postanowienia SN: z dnia 20 lipca 2005 r., IV CNP 1/05, niepubl. i z dnia 7 sierpnia 2012 r., III CNP 14/12, niepubl.).

Stwierdzić należy, że nie zostało spełnione przez skarżącego wymaganie określone w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., tj. wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Dążąc do realizacji powyższego wymagania formalnego, w uzasadnieniu wniesionego środka zaskarżenia wskazano, że w odniesieniu do wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 14 listopada 2018 r. nie istniały podstawy do jego wzruszenia, gdyż w sprawie nie było dopuszczalne wniesienie skargi kasacyjnej - ze względu na przedmiot sporu (art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c.), oraz że nie zachodziły podstawy do złożenia skargi o wznowienie postępowania (s. 3).

Zawarte w uzasadnieniu niniejszej skargi stanowisko skarżącej w kwestii dopuszczalności wzruszenia orzeczenia objętego zaskarżeniem pomija okoliczność, iż w dniu 3 kwietnia 2018 r., a więc przed wniesieniem skargi, do polskiego systemu prawnego wprowadzono kolejny nadzwyczajny środek zaskarżenia, tj. skargę nadzwyczajną, której celem jest eliminacja prawomocnych orzeczeń naruszających zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji RP albo w sposób rażący naruszających prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie (art. 89 i n. ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 825 ze zm.). Ze względu na to, że uwzględnienie skargi nadzwyczajnej - zgodnie z art. 398¹⁵ i 398¹⁶ k.p.c. w zw. z art. 95 ustawy o SN - prowadzi do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania albo do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i orzeczenia na nowo co do istoty sprawy, a więc do eliminacji

przyczyny „szkody judykacyjnej”, to dla spełnienia wymagania określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. koniecznym było również wykazanie przez skarżącą we wniesionym środku zaskarżenia, że wzruszenie zaskarżonego wyroku nie jest możliwe w wyniku wniesienia skargi nadzwyczajnej (zob. np. postanowienia SN: z dnia 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, niepubl.; z dnia 6 listopada 2018 r., II CNP 17/18, niepubl.; z dnia 15 listopada 2019 r., V CNP 27/19, niepubl.; z dnia 19 lutego 2020 r., II CNP 51/19, niepubl.).

Z tych względów oraz uwzględniając szczególną regulację zawartą w art. 424⁸ § 2 k.p.c., orzeczono o odrzuceniu przedmiotowej skargi z powodu pierwotnej jej niedopuszczalności, spowodowanej powstaniem przed jej wniesieniem możliwości zmiany lub uchylenia zaskarżonego wyroku wskutek wprowadzenia dodatkowego środka prawnego. Skarżąca nie wskazała bowiem, że nie było i nie jest dopuszczalne wzruszenie zaskarżonego orzeczenia poprzez wykorzystanie instytucji skargi nadzwyczajnej. Ponieważ nie zostało spełnione wymaganie określone w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. orzeczono w punkcie 1 sentencji postanowienia.

Wniosek pozwanego o zasądzenie od skarżącej zwrotu kosztów postępowania wywołanego wniesieniem skargi, zgłoszony w piśmie załączonym do pisma z dnia 22 stycznia 2020 r., Sąd Najwyższy oddalił, gdyż odpowiedź na skargę została zwrócona i nie wywołuje skutków w postaci zasądzenia zwrotu kosztów (zob. wyrok SN z dnia 16 maja 2002 r., IV CKN 1071/00, OSNC 2003, nr 9, poz. 120 i postanowienie SN z dnia 20 sierpnia 2013 r., I UK 95/13, niepubl.), a brak jest podstaw do zastosowania art. 130^{1a} § 3 k.p.c.

jw